

דף ב.ו: אבות־הנזיקין ומאפייניהם

(טבלה (טייטה)

מקור	תולדות	חומרא (בהגדרה)	קולא	"להלכותיהן"
"וכי יגח" (כא, כח) / "וכי יגוף" (כא, לה)	משונה: נגיפה, נשיכה, רביצה, בעיטה	כוונתו להזיקי	אין מועד מתחילתו	לחלק בין תמה למועדת
"ובער בשדה אחר" (כב, ד)	נתחככה בכותל להנאתה, טינפה פירות להנאתה	יש הנאה להזיקה		לפטור ברשות הרבים
"ושלח את בעירה" (כב, ד)	הזיקה בגופה דרך הילוכה, בשערה דרך הילוכה, בשליף שעליה וכו'	נזקה מצוי		לפטור ברשות הרבים
"וכי יפתח איש בור" (כא, לג)	אבנו סכינו ומשאו שהניחן ברה"ר והזיקו - בדאפקרינהו, ולשמואל אף בדלא אפקרינהו	תחילת עשייתו לנזק	אין דרכו לילך ולהזיק	לפטור בכלים ובאדם
"ומכה בהמה ישלמנה" (ויקרא כד, כא) [ועוד]	כוחו וניעו - בהדי דאזלי קמזקי	בגופו הוא מזיק		לחייבו בארבעה דברים
"כִּי־תצא אִשׁ" (כב, ה)	אבנו סכינו ומשאו שהניחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והזיקו	כוח אחר מעורב בה (רש"י ג: ד"ה דכח אחר. בעת הנזק בפועל - ה: תד"ה כי שדית) ²	כוח אחר מעורב בה (תוס' ב. ד"ה ולא זה. ועי' ה: ד"ה כי שדית, ועי' רשב"א ג: ה: ו.)	לפטור בו את הטמון

[כ"ג באדר-א התשס"ה]

¹ (דף ד.). על אפשרות להסביר זאת כקולא (להו"א בגמ'), וכן את "יש הנאה להזיקה" של שן, עי' תוס' (ג: ד"ה לא ראי).

² [באחת המהדורות כתבתי כאן (חומרא של האש): מועדת מתחילתה גם לדבר שאינו ראוי לה (ע"פ הסוגיות להלן ה:ו. ט:י.). אח"כ השמטתי, שאין זו חומרא בהגדרת הנזק אלא חומרא בדין (וכפי שזה מובא בראש דף ו.); שלא כאצל קרן, שאין מועדת מתחילתה; הוא ביטוי של היות הנזק מְשֻׁגָּה (מציאותית) ולכן שם זו קולא בהגדרת הנזק (והקולא בהלכה נגזרת מזה). עי' תוס' (ה: ד"ה שפן מועדין).]